

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike. — Inzerati do 30 petih vrtov & Din 2.-, do 100 vrtov & Din 2.50, od 100 do 300 vrtov & Din 3.-, večji inzerati petih vrtov & Din 4.-. Popust po dogovoru, inzeratni tisk posebej. — »Slovenski Narod« velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.-, za inozemstvo Din 25.-. Rokopis se ne vračaja.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knafljeva ulica št. 5
Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126

Podružnice: MARIBOR, Smetanova 44/1. — NOVO MESTO, Ljubljanska cesta, telefon št. 26. — CELJE: celjsko uredništvo: Stromayerjeva ulica 1, telefon št. 65. podružnica uprave: Kocenova ulica 2, telefon št. 190. — JESENICE, Ob kolodvoru 181.
Račun pri poštnem šekovnem zavodu v Ljubljani št. 10.351.

KULTURNI BOJ V NEMČIJI

Odnosaji med Nemčijo in Vatikanom so se do skrajnosti poosttrili „Bela knjiga“ o preganjanju cerkve v Nemčiji

Berlin, 6. aprila. r. Vojna med katoliško cerkvijo in hitlerjevskim režimom zavzema vedno bolj ostre oblike. Papež je v svoji velikičinski poslanici, namenjeni nemški katoliški mladini, označil narodni socializem za brezverski in brezbožen. Obenem pa je pohvalil odpor svojih »dragih katoliških sinov« proti nasilni propagandi narodnih socialistov in zagotovil, da so simpatije Vatikana vselej na strani nemških katoličanov.

Ta poslanica, ki je izzvala v nemški javnosti ogromno senzacijo, je bila objavljena samo v enem katoliškem listu v Kölnu, dočim so vsi ostali nemški listi šli molče preko nje. Poslanica naglašala med drugim:

»Zares z nadčloveško hrabrostjo ste držali svojo ljubezni in zvestobe Jezusu Kristusu in njegovi cerkvi, kljub vsem težavam in vsem izkušnjam in kljub propagandi, ki se izjava z nasiljem in ki hoče uvesti novo filozofijo življenja ter vas ločiti od Kristusa in pahniti v brezbožništvo. S takim svojim delom ste vi napravili največjo uslugo svojemu narodu in svoji domovini. Iz zaupnih virov nam je znan položaj katoličanov v Nemčiji. Vemo tudi, da povzroča ta položaj veliko skrb vašim škofom. Zato vas hočemo voditi z očitovsko ljubeznijo pod križ Jezusa Kristusa, ki se blesti na naših zastavah.«

Ta napad je samo ena epizoda ostre borbe, ki se bje med Vatikanom in Hitlerjem, med drugim Rimom in Berlinom. Vatikan pripravlja sedaj izdajo posebne »Bela knjige«, v kateri namerava dokazati vse kršitve konkordata in navesti aretacije katoliških duhovnikov, njihovo zapiranje v koncentracijskih taboriščih, preganjanje katoliške omladine, ki da je celo prisiljena prisostvovati cerkvenim obredom v protestantskih cerkvah ter dokazati vse žalitve katoliške cerkve in druge grehe hitlerjevskega režima.

Spricho dejstva, da se Hitler že več mesecev bori proti opoziciji v protestantski cerkvi, se lahko reče, da se pričinja z akcijo Vatikana nevaren verski boj, ki bo lahko imel dalekosežne posledice. Hitler, ki je sicer sam katoličan, je razgalil veliko nemško katoliško stranko, takozvani centrum, že lansko leto. Sledil je razpust vseh drugih katoliških organizacij. Nato so se pričela direktna pogajanja med Rimom in Berlinom in po večmesečnih razgovorih je bil dosežen sporazum o konkordatu, s katerim naj bi se rešil ves ta spor.

Konkordat je bil gotov in bi se bil moral podpisati že julija lansko leto. V to svrhu je odpotoval podkancelar Papen v Rim. Vatikan je smatral, da predstavlja konkordat pravičen kompromis, ker bi se Nemčija obvezala dopustiti svobodno organizacijo katoliške omladine pod pogojem, da se ne bo mešavala v politiko. Vse je bilo v najlepšem redu vse dotlej, dokler Vatikan ni dal na indeks knjige Alfreda Rosenberga, enega izmed glavnih soborcev Adolfa Hitlerja. Vatikan se je pri tem skliceval na to, da hoče Rosenberg zamenjati krščanstvo z novo nemško religijo. Par dni nato so bila pogajanja o konkordatu prekinjena in se odlej niso več obnovila, pač pa se je spor med Vatikanom in Nemčijo z vsakim dnem bolj poosttril, tako da je prišlo sedaj do odkrite borbe. Nemški

vladni krogi so zaenkrat sicer še rezervirani, toda zatrjuje se, da bodo Hitlerjevi z vsvo odločnostjo nastopili proti poizkusom Vatikana ter segli tudi po najbolj radikalnih sredstvih, če ne bo druge poti do sporazuma. Vse kaže, da se bo razvil v Nemčiji največji kulturni boj, kar jih doslej pozna zgodovina.

Vatikan in razpust centroma

Rim, 6. aprila. AA. Glede na nekatere članke, ki so se zadnje dni pojavili v angleških, francoskih in drugih listih o odnosih med Vatikanom in uradno Nemčijo, pravi uradni list Vatikana »Osservatore Romano«, da ni točno, da bi bila sveta stolica kdajkoli posredno ali neposredno izjavila, da odobrava razpust katoliške centromške stranke v Nemčiji.

Katoliški listi v Nemčiji nepotrebni

Berlin, 6. aprila. AA. Pri nekem procesu med dvema časopisima izdajateljema je sodišče v Duisburgu utemeljilo svojo razsodbo s tem, da so v današnjih okoliščinah v Nemčiji izrazito katoliški listi nepotrebni in odveč. Ta utemeljitev sodišča je napravila velik vtis v listih. »Germania«, list, ki je blizu podkancelarju v Papenu, pravi, da ni prav, ko nacionalno socialistični strankarski listi odobravajo to razsodbo in trde, da danes v Nemčiji ne more biti več ne izrazito protestantsko ne izrazito katoliških listov, temveč samo nemški listi.

Zakon o zaščiti države v Rumuniji

Bukarešta, 6. aprila. AA. Rador poroča: Poslanska zbornica je sprejela zakon o zaščiti države. S tem zakonom se prepoveduje delo tujih političnih organizacij, ki promovirajo nasilje kot sredstvo za doseg političnih smotrov. Zakon tudi odreja ukrepe zoper politične organizacije, ki bi vladu temu, da so razpuščene, skrivaj še dalje delovale.

Siamski kralj v Parizu

Pariz, 6. aprila. AA. Siamsko vladarstvo dvojico so pri prihodu v Pariz sprejeli zastopnik predsednika republike general Bracconier, zunanji minister Barthou, šef protokola Fouquier ter več višjih uradnikov. Predsednik republike Lebrun je priredil norcoj vladarskemu paru na čast čajanko, ki so se je udeležili vsi člani vlade. Dne 3. maja poseti siamska vladarska dvojica London.

Samomorilec zakrivil smrt treh ljudi

Berlin, 6. aprila. AA. Zaradi lahkomišelnosti nekega moža, ki si je hotel vzeti življenje, so našle smrt tri osebe. V severnem delu Berlina je neki najemnik odprl v svojem stanovanju pipo plinškega voda na stopu sobe, hoteč se usmrtiti. Plin je zastrupil lastnika hiše, 73-letnega tipografa in neko staro žensko z vnučkom, ki so stanovali nad samomorilecem, katerega pa je plin samo omotil. Policija ga je aretirala.

Lindbergh za posadko »Četjuskina«
Moskva, 6. aprila. d. Kakor poročajo iz Washingtona, je prekooceanski letalec pilotnik Lindbergh ponudil ruskemu poslanku pomoč za reševanje posadke »Četjuskina«. Lindbergh hoče poleteti na ledeno ploščo, na kateri se nahaja posadka »Četjuskina«, z Aljaske. Ruski poslanski se mu je v imenu svoje vlade zahvalil za ponudbo, vendar pa so v Moskvi mnenja, da bi bil polet z Aljaske posebej nevaren in so svetovni ameriški letalci, naj opusti svoj načrt.

Prebivalstvo Nemčije

Berlin, 6. aprila. AA. Po uradnih podatkih se je prebivalstvo Nemčije od 1. 1925. pomnožilo skoraj za 3 milijone na 65 milijonov ljudi.

Dar Angležinje Mussoliniju
Rim, 6. aprila. d. Angležinja lady Ogle je po italijanskem poslanstvu sporočila kabinetnemu šefu italijanskega ministrskega predsedništva, da je darovala svojo vilo v San Remu ministrskemu predsedniku Mussoliniju. Mussolini, ki ga je ta dar zelo vzradostil, je določil, da se vila krsti z njenim imenom. Za sedaj še ni znano, v kakšne svrhe bo služila zgradba, bržkone pa bo dana na razpolago kakšni fašistični javni ustanovi.

Razorožitvena pogajanja

Francija slej ko prej vztraja pri svojem načelu, da brez varnosti ni razorožitve

Pariz, 6. aprila. AA. »Excellence« so v svoji današnji številki bavi z vprašanjem britansko-francoskih razgovorov o razorožitvi in pri tej priliki naglašajo, da je stališče Velike Britanije v razorožitvenem vprašanju še zmerom dokaj daleč od francoskega stališča, vendar »je pa sprito iskrena volja, ki vlada na obeh straneh za doseg razorožitve, nadejati, da bosta Velika Britanija in Francija v kratkem našli skupno rešitev tega važnega problema in da bo skorajšnji obisk italijanskega državnega podtajnika za zunanje zadeve Suvicha v Londonu znatno doprinesel do končnega sporazuma med Veliko Britanijo in Francijo v razorožitvenem vprašanju.

Francoski odgovor Angliji

Pariz, 6. aprila. AA. Na današnji seji vlade bo zunanji minister Barthou prečital članom vlade francoski odgovor o pojasnili, ki jih je zaprosila britanska vlada glede na zadnjo francosko spomenico o razorožitvi. Ta odgovor francoske vlade je zelo kratak. V njem francoska vlada odločno zahteva, da se ji še preden se sklene kakšen sporazum o razorožitvi, zagotove minimalna poročila, ki jih upravičeno zahteva za svojo varnost.

Kakor hitro bo ministrski svet sprejel besedilo in to bo bržkone že danes, bodo odgovor francoske vlade poslali francoskem poslaniku na angleškem dvoru Corbinu, ki ga bo takoj izročil britanskemu zunanjemu ministru.

Tako je Francija tik pred zasедanjem predsedstva razorožitvene konference prečitala preko Barthouja svoje stališče v razorožitvenem vprašanju in s tem znatno zmanjšala težkočo, na katere bi zaradi nezvestnosti francoskega odgovora naleteli

člani predsedstva razorožitvene konference na svojih sejah.

Suvicheva naloga v Londonu

Pariz, 6. aprila. AA. Današnji »Populaire« piše o obisku italijanskega državnega podtajnika za zunanje zadeve Suvicha v drugi polovici aprila v Londonu in prav med drugim:

Za bivanja v Londonu bo Suvich brez dvomno govoril z britanskimi državniki o teh dveh vprašanjih: 1. o posledicah rimskega pakta, in 2. o francosko-angleških razgovorih o razorožitvenem vprašanju. Suvich bo skušal pridobiti Anglijo na takšne solucije, kakršne imajo na umu nedavni italijansko-avstrijsko-madžarski dogovori. Zastran avstrijske neodvisnosti ni med Rimom in Londonom nikakake nesoglasja, zato pa po drugi strani zadajajo sedanja gospodarska določila pakta skrb: Angliji, ki ne gleda ravno prijateljsko na poskus Italije, da si zagotovi koristi preferenčnega režima Suvich bo moral v Londonu tudi ublažiti slabi vtis, ki ga je na britanske uradne kroge napravil nedavni Mussolinijev govor o italijanski ekspanziji v Afriko in Azijo.

Zastran vprašanja varnosti, pravi na koncu »Populaire«, bo Suvich v britanski prestolnici zastopal stališče svojega šefa Mussolinija, ki je zoper sleherni poročilo, katero bi šlo preko določb lovarskih dogovorov. Fašistična Italija, zaključuje »Populaire«, bo morda pristala na kakšne koncesije v tem pogledu, vendar samo v okviru pakta štirih, to je samo v toliko, v koliko bodo te koncesije predstavljale novo etapo k likvidaciji Društva narodov.

Drobne vesti

Buenos Aires, 6. aprila. AA. Iz Santiaga de Chile poročajo, da je vlada v načelu odobrila načrt trgovinske pogodbe med čilsko republiko in Kolubijo.

Gdansk, 6. aprila. AA. Senat je na mesto obolevnega vladnega svetnika dr. Federja postavil za ravnatelja oddelka za zunanje zadeve svetnika dr. Betherja.

Rim, 6. aprila. AA. V novembu t. l. priredijo v Napoliju splošne državne sportne tekme. Zastopane bodo vse sportne discipline, v katerih tekmujejo olimpijci.

Buenos Aires, 6. aprila. AA. Rektor tukajšnje univerze dr. Galarza je podal ostavko.

Pariz, 6. aprila. AA. »Ami du Peuple« doznava, da je predsednik francoskega senata Jeanneney včeraj prestopil težko operacijo. List dodaja, da je operacija popolnoma uspešna in da se Jeanneney dobro počuti.

Gospodarska pogajanja Poljske z Anglijo

London, 6. aprila. AA. Prihodnji teden bo prišlo v London odposlanstvo lastnikov poljskih premoženj, ki bo razpravljalo z lastniki angleških premoženj o tržistihih in cenah. Sestanek bo na pobudo angleške vlade in je v zvezi z nedavno angleško trgovinsko mislijo na Poljskem. Pogajanja so važna tudi zaradi tega, ker se bodo v kratkem pričela splošna pogajanja med poljsko in angleško vlado glede splošne trgovinske pogodbe.

Žena v poklicu

Maribor, 5. aprila.

O tej aktualni temi je nedavno govorila na občnem zboru Društva odvetniških in notarskih uradnikov gđ. Jospina Cerinskova iz Maribora. Iz njenega temeljitega izvajanja posnemamo:

Žena ni postala poklicna delavka zaradi duhovnega izobilja in urejenosti, da bi na ta način ustvarjala nove kulturne vrednote. Težnja po poklicnem delu je nastala iz potrebe, materialne in moralne. Položaj žen, ki so se posvetile poklicu, ni povsod zavidanja vreden, saj zavzemajo kot delovna moč le podrejena mesta. Posledno poglavje tvorijo privatne nameštenske; čijih položaj je odvisen izključno le od uvidenosti podjetja, pri katerem so uslužbene. V gnetnem pogledu je med njimi velika razlika, saj so nekatere, ki imajo 3000 Din mesečno plače, a mnogo je tudi takih z borimi 300 Din. Zato je razumljivo, da se mnogo deklet skuša rešiti v zakonu in smatrajo lužbe le za nekaj prehodni štadij. Iz tega pa izhaja nerazumevanje deklet za stanovsko skupnost. Ne vedo, da je organizacija potrebna prav tako ženi iz nižjih slojev, kakor iz srednjih. Prve so iskale v poklicu rešitev pred duhovno praznoto in podrejenostjo, delavske žene pa so se morale zateči v poklicno delo zaradi materialnih stisk.

Prav v današnji dobi živi ogromno število žena za neprimerno nizke plače samo iz gnotne potrebe. Zato dandanes poklic ni več neka notranja potreba, marveč zaslužek. Sicer so žene smatrale povotno za veliko zmago to, da so se uveljavile v vseh poklicih ali praktično življenje dokazuje, da je ženska enakopravnost še daleč in vprašanje poklica žen še nikakor ni rešeno.

Dr. Janko Brejc umrl

Ljubljana, 6. aprila.

Davi je umrl na kliniki v Zagrebu ljubljanski odvetnik dr. Janko Brejc. Njegovo truplo bo popoldne prepeljano v Ljubljano in tu položeno na mrtvaški oder.

Pokojni dr. Brejc je bil markantna oseba v slovenskem političnem življenju. Rodil se je 18. novembra 1869 na Brezju pri Kovorju, gimnazijo pa je študiral v Celovcu in Ljubljani, nakar se je posvetil pravnim študijem na Dunaju. Kot mlad odvetnik se je nastanil v Celovcu, kjer je takoj živo posegel v politično življenje in se kmalu povzpnil med voditelje nekdanje Slovenske ljudske stranke. Po prevratu se je preselil v Ljubljano, kjer je bil najprej poverjenik Narodne vlade, v letu 1920-21 pa predsednik pokrajinske vlade za Slovenijo v Ljubljani. Odlikovan je bil z redom Sv. Save I. stopnje. Pokojni dr. Brejc je bil tudi eden glavnih voditeljev koroškega plebscita.

Sokolska družina

Presejse, 5. aprila.

Danes odhaja iz Presejse br. Ivan Zupančič, šolski upravitelj, ki se seli s svojo družino v Ljubljano. Vsi, zlasti pa tukajšnja nacionalna društva, bodo hudo pogrešala in njega samega in njegova sinova ter hčerko, kajti vsi so bili posebno v Sokolsko delovni in požrtvovalni. Tako je bil br. Ivan ves čas svojega bivanja v Presejst t. j. celih 13 let, Sokolov tajnik in pevovalca, njegov sin br. Sava vadiatelj dece in dober igralec, br. Uroš in s. Nataša pa enako zelo dobra igralca. Kaj pomeni odhod štirih v družstvu agilnih moči, vedo oni, ki so imeli priliko kdaj delati na delu v organizacijah. Tem bolj pa nas zadene odhod br. Ivana, ker je znal edino on s svojo izkušeno besedo v kritičnih trenutkih pomiriti razburjene duhove in s svojim vzgledom navdušiti za delo one, ki jih oplasi najmanjša težkoča. V svojem 60. letu še vedno veliki idealist pa ni nikdar zahteval odnosa iskal za svoje izvenšolsko delo najmanjše osebne koristi, temveč se je izogibal celo zaslužni pohvali.

Br. Ivan, na svojem novem domu uživa še dolgo let svoj zaslužni mir v srečnem zadovoljstvu! Ne pozabi pa nas pogosto obiskati, da stopiš spet pred svoj zbor, ki nas bo s svojo pesmijo spomnil na tase, ko smo skupaj sejali seme, ki je že sedaj bogato obrodi! Zdravo!

Borzna poročila.

LJUBLJANSKA BORZA.
Devize: Amsterdam 233.46 — 232.48.
Berlin 1357.36 — 1368.16. Bruselj 800.52.
804.46. Curih 1108.35 — 1113.85. London 175.86 — 177.46. Newyork 3894.20 — 3429.00.
Pariz 225.88 — 227.00. Praga 142.30 — 143.10.
Trst 293.90 — 296.30 (premija 28.5 odst.).
Avstrijski šiling v privatnem kliringu 9.16. 9.20.

INOZEMSKA BORZA.

Curih. 6. aprila. Priz 20.38. London 15.90. Newyork 808.75. Bruselj 72.25. Madrid 26.56. Madrid 42.20. Amsterdam 20.38. Berlin 122.65. Dunaj 57.30. Praga 12. Varšava 58.325. Bukarešta 3.05.

Pristopajte

k »Vodnikovim društvom«

Kdo more postati član Hitlerieve stranke

Temeljni pogoji za sprejem v stranko — Dokazana mora biti stoletna čistokrvnost

Berlin, 6. aprila. AA. Vrhovno strankarsko sodišče nacionalno socialistične stranke je izdalo sklep o temeljnih pogojih za sprejem v članstvo, odnosno za obstanek v članstvu nacionalno socialistične stranke. Med temi pogoji so najbistvenejši tile trije:

1. arijsko poreklo, ki se mora dokazati za prednike v premi črti najmanj od leta 1800,
2. dokaz, da kandidat za člana stran-

ke ali član stranke ni poročen z osebo, ki ima primešane arijske krvi,

3. dokaz, da član ni bil član kakšne svobodnozidarske lože ali njej slične organizacije v dobi po 30. januarju 1933. Osebe, ki so pred tem dnevom stopile iz svobodnozidarskih lož, se lahko sprejmejo v stranko odnosno smejo ostati v njej, ne morejo pa biti ne postati funkcionarji stranke.

Največja rudarska stavka

Lastniki ameriških rudnikov so v znak protesta proti Rooseveltovi politiki ustavili delo

New York, 6. aprila. r. Odpor proti Rooseveltovim gospodarsko-sanacijskim ukrepom se znova širi. Včeraj so v Fermotu in Loganu v Zapadni Virginiji zaprli vse rudnike in odpustili vse rudarje. Nad 15.000 ljudi je na cesti. Lastniki rudnikov so odklonili zahtevano znižanje delovnega časa na 7 ur in istočasno povišanje delavskih mezd. Njihovi akciji se namerava pridružiti tudi veleindustrija v Alabami ter lastniki rudnikov v državah Mississippi, Louisiana in Arkansasu. Če se bo ta načrt izvedel, bo to največja rudarska stavka na svetu, ker bi bilo s tem prizadetih več milijonov delavcev.

Washington, 6. aprila. AA. Finančni minister Morgenthau je razglasil, da bo 11. t. m. v zameno za državne bone, ki jim poteče rok, izdal nove bone za 100 milijonov dolarjev. Od teh bonov jih bo pol z rokom 11. julija t. l., druga polovica pa z rokom 10. oktobra t. l.

Rimski razgovori

London, 6. aprila. d. »Daily Telegraph« je objavil daljše poročilo iz Rima o trgovinskih in drugih gospodarskih pogajanjih med Italijo, Avstrijo in Madžarsko, ki so se pričela danes. Njihov rezultat naj bi bil preizkušnja za realizacijo rimskega pakta med prizadetimi tremi državami. Glavne točke pogajanj so: 1. cena madžarske pšenice, ki bi se uvažala v Avstrijo in Italijo; 2. način medsebojnega plačevanja izvoženega in uvoženega blaga; 3. pospeševanje tujanskega prometa v vseh treh državah; 4. uporaba tržniške in reške luke na avstrijsko in madžarsko zunanjo trgovino.

Nova iznajdba v letalstvu

Pariz, 6. aprila. AA. Iz Madrida poročajo, da je neki španski inženjer iznašel novo vrsto propelerja za letala. Izumitelj misli, da bo novi propeler, ki je spiralne oblike, napravil pravo revolucijo v letalstvu.

Prepovedane karte

Beograd, 6. aprila. AA. Z odlokom nozanjega ministrstva je prepovedano uvažanje in širjenje v naši državi igralnih kart, ki jih je izdala tvrdka B. P. Grimo Parizu in na katerih so liki vladarjev iz narodne zgodovine.

ELITNI KINO MATICA

Radi hrastovega štoru bi ga bili skoraj ubili. V terek je sedel na zatočni klopi pred malim senatom tukajsnjega okrožja, ga sodišča za večkrat kaznovani Ozimci. Lovrene iz Brinja. Obtožnica mu očita, da je lani 8. novembra z vso silo zalucal svojemu gospodarju Tomažinu Alojzu kozarec v glavo. Med obema je vladalo veliko sovraštvo radi hrastovega štoru. Poškodovanec je očital Ozimčnu, da mu je ukradel štor in ga dal sasedu za plačilo. Seveda je ta trditve obtoženca razjelila in sklenil je osvetiti se gospodarju. Ko je bil usodnega dne Tomažin zelo vinjen, je obtoženec pograbil kozarec in ga vrzel gospodarju v čelo. Hipoma ga je obila kri in ni nesvestil se je. Poškodba je bila smrtno nevarna, ker je bila preprezana žila od vodnika. Le takojšnja operacija je rešila Tomažinu življenje. Ker je obtoženec dejanje skesano priznal, ga je mali senat obsodil le na 6 mesecev strogega zapora.

Pouso du Terrail

Zdravnikova tajna

Roman

Vi se torej nagiblite do gotove meje na stran onega, ki je dejal, da je neki gospod de Mausejour... — Nikakor ne. — je odgovoril sir Williams — ta domneva je nesprijemljiva.

— Zakaj pa? — Prvič zato, ker bi se bil Mausejour bal izgovoriti njegovo ime, če bi ga bil de Mausejour najel in mu plačal, da bi storil močin; ker bi sam se ne bil obdolžil, bi gotovo ne izdal pravega morilca.

— Dobro, a drugič? — Drugič zato, ker gospod de Mausejour, ki ga gospodična de la Fresnaye ljubi, — saj je jasno povedala, da lorda Helmutha nikoli ne vzela, — ni imel nobenega interesa na tem, da bi se lorda odkrival.

— Kdo bi torej mogel želeli njegovo smrt? — je vprašal sir John radoveden proti svoji volji.

— Saj baš to bi rad dognal in prepričan sem, da tudi bom. — Prispela sta na konec drevoreda. Zaljubljeni John Happer je porabil to priliko, da se je obrnil in odvedel svojega bratranca nazaj k smolarjevi hišici.

Sir Williams je bil ves zamišljen v svoje domneve.

Lordu Helmuthu se ni bilo trideset let, — je dejal. — Bil je mlad in bogat, hotel se je oženiti. Ali veste, da se mi zdi pri tem nekaj zelo čudno?

— Kaj pa? — To, da mu je prišlo na misel napisati oporoko.

— To ni nič čudnega. Lord je pač ljubil red, — je odgovoril sir Happer, ki je vedno manj mislil na to, kar je govoril njegov bratranec, ker so mu neprestano rojile po glavi misli na lepo smolarjevo hčerko.

— Ali ste ga kdaj videli? — Nikoli, — je odgovoril sir John.

— Sta si dopisovala? — Splahel.

— Tudi midva ne. Nikoli ga nisem videl in nikoli mu nisem pisal.

— Kaj pa mislite s tem, dragi bratranec? — je vprašal sir John, ki se je še vedno oziral na smolarjevo hišico.

— To, dragi moj, da sva sicer najbližja njegova sorodnika, da pa vendar ni izključeno, da se lord Helmuth v oporoki naju sploh ni spomnil.

— Kako to? — In da je napisal oporoko v korist nekoga drugega.

Sir John je zadržal in spomnil se je Jeanne, ki jo je lord Helmuth tako vroče ljubil. Ni pa hotel povedati bratranču, kakšna misel mu je šinila v glavo.

Sir Williams je nadaljeval:

— Zdaj, ko sem vas privedel do te domneve, mi dovolite odkriti še drugo? — No?

— Tisti ali tista, ki ga je določil lord Helmuth za univerzalnega dediča, je zvedel, da se hoče lord oženiti.

— No in kaj potem? — Čim bi se lord Helmuth oženil, bi postala oporoka neveljavna.

— To je jasno.

— Dotičnemu je bilo torej mnogo lažje na tem, da bi lord nenadoma umrl.

— To ni izključeno, — je pripomnil sir John, — toda dovolite mi, dragi bratranec, da tudi jaz povem svoje mnenje.

— Prosim!

— Ponavljam, da je lord Helmuth najbrž ljubil red.

— Recimo, da je tako.

— Saj je lahko imel dvoboje. Kaj ni stal baš pred dvobojem s Hektorjem de Mausejour?

— Da.

— No, vidite. Zvečer pred dvobojem pa ljudje navadno napišejo oporoko. In kdo more trditi, da zapечатena oporoka, ki njenega datuma ne pozna, in ki so jo našli v predalčku lordove pisalne mize, ni bila napisana dan pred njegovo smrtjo?

— Morda imate prav.

— Lord Helmuth je lahko zapustil svoje premoženje svojim sorodnikom, izvemši izvestne legat v korist služinčadi in podobno.

— Dobro.

— Mogel je tudi določiti za svojo univerzalno dedico gospodično de la Fresnaye, ki jo je strastno ljubil. — Tudi to ni izključeno. — Kaj mislite torej storiti? — je vprašal sir John. — Iskal bom tretji nagib zločina. — In ta... nagib... — Je osveta. — Mar je imel lord Helmuth sovražnike? — Ne vem, pač pa hočem to dognati.

Med tem pogovorom sta prišla do smolarjeve hišice. Tisti hip se je odprlo eno okno in v njem se je prikazal dražestni obraz s temnimi očmi Jeanne Caravale.

Sir Williams jo je pogledal in se zdrnil, kakor bi za bil prešinil električen tok.

— Kdo pa je ta ženska? — je vprašal in krepko stisnil roko svojega bratranca.

— Ta ženska... — je zajecjal mornariški kadet... ta ženska... — In požiraj je z očmi lepo smolarjevo hčerko.

Videč, da je predmet pozornosti obeh Angležev, je Jeanne hitro odskočila od okna in ga zaprla.

— Kdo pa je ta ženska? — je vprašal sir William znova.

— To je Jeanne. — Kakšna Jeanne? — Hči smolarja Caravala. — je zajecjal sir John.

— O, kako čuden obraz! — je pripomnil sir Williams.

— Kaj pravite? — je vzkliknil sir John.

Toda sir Williams ga je odvedel daleč od smolarjeve hišice in dejal znova:

— Pravim, da ima ta ženska čuden obraz. Ali je poznala lorda Helmutha?

— Da, in prepičan sem celo, — je pripomnil sir John povešene glave, — da jo je sir Helmuth ljubil.

Sir Williams se je pomembno nasmehnil in ozrl na svojega bratranca.

rekoč:

— Zdaj nama pa ni več treba iskati dediča lorda Helmutha.

Sir John Happer je zadržal, toda čakal je, da bi mu bratranec pojasnil te skrivnostne besede.

XIX.

— Pravite, da je lord Helmuth ljubil to žensko? — je nadaljeval sir Williams z veliko vnemo.

— Da, — je odgovoril John.

— Torej je bila njegova ljubica? — Ne vem, — je zajecjal mornariški kadet, ki ga je to vprašanje zelo zabolelo in ki ga je obšla tisti hip silna ljubosumnost.

— O tem ne more biti dvoma, — je pripomnil sir Williams.

— Iz česa pa to sledi? — Sedi iz tega, da ji je zapustil svoje premoženje.

— O!

— Boste že videli, bratranec, boste že videli... Sicer pa zvezo to še danes.

— Da, — je dejal John, ki mu je legla na srce silna teža.

— Pravim vam še enkrat, — je nadaljeval sir Williams, — da je ta ženska dedinja... da je to ona, ki...

Sir Williams je obmolnil.

— Ona? Kaj hočete reči s tem? — je vprašal sir John Happer v strahu.

— Reči hočem, da ima uročne oči — je odgovoril sir Williams.

— In kaj še?

— Da je tudi ljubosumna.

— Ah!

— Da je nedvomno ljubila lorda Helmutha strastno.

— Dalje?

— In če je kdo najel morilca, — je bila to ona.

John je zamojlo vzkliknil. Zadnje besede sira Williamsa so ga zadele kakor strela iz nebesa.

— O, kako morete dopuščati tako podlost!

— Ničesar ne dopuščam, temveč sem o tem prepričan, — je dejal sir Williams s prepričevalnim glasom.

Če bi bil imel sir Happer pri rokah revolver, bi si bil pogoltnil krogo v glavo, kajti njegova bolest je bila tisti hip nepopisljiva.

Toda sir Williams se ni zmenil za to stisnil je bratranca znova za roko in nadaljeval:

Burno življenje Aleksandra Staviskega

Po dolgem manevriranju prevzame slepar 1. novembra 1. 1932 dnevnik „Volonté“

Ko si je torej Stavisky na vse načine prizadeval, prodreti v dnevni tisk in zavzeti v nem primeren položaj, se je lahko smeje spominjal svojega prvega poskusa z listom. Bilo je pred dobrih 10 leti, takrat, ko je ustanovil družbo »Petit Pot« (»Lonček«, ki naj bi uvedla v Franciji večji konzum konzerv in sicer konzerv iz tovarn, ki je bil z njimi v zvezi Stavisky. Šlo mu je za to, da bi z njimi napravil geslo »Petit Pot« čim boljše. In tu si je izmislil, da bo izdal na mestu drage insercije v listih svoj tednik, ki se bodo v njem povešali, aktualni članki in romani vrstili z reklamami lastnih podjetij. Tednik je dobil seveda tudi ime »Lonček« in to ime ni bilo slabo.

V rue La Fayette je najel Stavisky sobico; miza in trije stoli v sobici, to je bilo uredništvo. Pisatelji in sodružniki so se na prvi zvonec poziv tudi prijavili in »Lonček« je začel izhajati. Naklado je imel takoj v začetku ogromno in ljudje so se kar trgali zanj zato, ker so ga po ulicah razdajali zastoji.

Slabše so odrezali pri tem sodružniki, ki za svoje delo niso dobili nič. Ko so zahtevali honorar, so jim ga ponujali v konzervah. In ko so zagnali krik, da potrebujejo denar, jim je Stavisky odgovoril: »Denarja imate lahko kakor železa — vzemite nekaj naših vzorcev in pojdite z njimi agentirati.«

Tako je ugasnil tednik »Petit Pot«, izdajatelj je bil tu, naklada je bila, čitatelji so bili, ni pa bilo sodružnikov.

Zdaj pa primerjajte s tem, kako se je lotil Stavisky novim 10 let pozneje.

Z gospodom Alexandrom se je slučajno seznanil Josef Kessel, pisatelj, ki je pridno sodeloval pri dnevniki in tednikih. Ni slutil, s kom se je seznanil, niti se ni v družbi dosti zmenil za novega znanca, ker ga je bolj zanimal čuden nastop evropskega poslanika Dorna v de Alstia. Oni neznanec ga je pa naenkrat potrepljal po rami:

»Govoriti moram z vami o novinah. Kje bi se mogla sestati?« Sestane je bil dogovorjen. Kessel je pa moral odpotovati iz Pariza in na stanek je poslal iz vladnosti svojega brata Georga, ki ureja nekatere tednike. Ko se je vrnil, je ves presenečen zvedel od brata

»Da ima ponuj neznane 18.000.000 frankov.«

da bi s tem denarjem ustanovila dnevnik. Pri tem mu pa ne gre toliko za naklado, kolikor za vpliv.

Brata Kesse sta to zapeljivo ponudbo odklonila kajti velik dnevnik res potrebuje mnogo večji kapital. Alexander je poslušal njune pomisleke, zahvalil se je in ni več šilil v brata, naj ustanovita dnevnik. Spoznal je, da je njun ideal bolj ilustriran tehnik. Če bi hotela ustanoviti kaj takega, kar pridiča k meni

Sto ali dvesto tisoč frankov bom imel za valj vedno pri rokah.«

Denar očividno zanj ni pomenil nič. Ko je pa Josef Kessel čez nekaj časa mislil, da bo mogel ustanoviti svoj list in je prišel k Alexandru, je poklical mecen Romagnina: »Podpiši Kesselu ček na 75.000 frankov v mojem imenu in na 25.000 v svojem. Vodi pa oboje na svoje ime, zame taka malenkost ni vredna, da bi se ukvarjal z njo.«

Ta čas se je Stavisky že pogajal za »Volonté« in Kesselu je namignil, da bo imel kmalu na razpolago dnevnik. Levičarski seveda, kajti s temi ljudmi Alexandre gre. Toda zagristi se v to noče, nasprotno bi mu bilo samo prijetno seznaniti se z novinarji desnice. In tu mu je Josef Kessel predlagal, da mu predstavi svojega prijatelja Camilla Aymarda. Alexander je predlog rad sprejel in tako se je zgodilo, da je sedeš predno je imel v rokah levo radikalno »Volonté« v La rueovi restavraciji skupaj z ravnateljem in glavnim urednikom ostro desničarske »Liberté« lista, ki pripada neposredno Andre Tardieu-u, ki ga ves levi tabor srdito napada. Camille Aymard, ki je sedaj »Liberté« že za-

pustil, zatrjuje, da je bilo 50.000 frankov, ki jih je dobil glasom čeka od Staviskega, nagrada za razne osnutke najrazličnejših projektov, izdelanih za Staviskega, da pa

se to ne tiče političnih zvez.

Vendar je pa bil ta stik uglednega Tardieujevega pristaša s sleparjem v aferi prvo odkritje, da Stavisky ni sodeloval samo z enim taborom in da se afera ne da spraviti na primitivni strankarski kalup.

Hujše od onih 50.000 frankov je pa odkritje čeka na 300.000 frankov, kjer je adresatovo ime nečitljivo. Čitalo se je kot C. A. Tardieu... In po listih je bilo sproženo vprašanje, ali naj se ne dopolni to na Tardieu. Potem so pa prišli na razlago, da pomeni to morda Tardif in da se nanaša na tvrdo Tardif & Sorer, ki je opremljala Staviskemu njegov novi dom. Stavisky je namreč sredi svojih velikih spekulacij spoznal, da ne bo mogel trajno bivati z družino na kmetih in po daljšem razmišljanju je kupil palačo v rue Berri med Champs Elysees in bulvarjem Haussmann. Ko si jo je pa razkošno opremil, je spoznal, da je zaradi njegove še vedno negotove eksistence

pametneje stanovati v hotelu.

Izbral si je torej Claridge, a dom v rue Berri je oddal v najem senatorju Cornudet.

Razlaga čeka s tvrdo Tardif & Sorer je torej nudila eno možnost; hujše pa je, da žena Staviskega, ko so ji dali prečitati fotografijo dotičnega čeka, ni znala pisave čitati, ko so ji pa predložili original, je v čakal takoj spoznala ime Aymard. Sodnik je poklical tudi tajnika Staviskega Romagnina. Skomignil je nad čekom z rameni in izjavil: »Kar se Aymarda tiče, je bil vedno plačan v gotovini, iz rok v roke.«

Stike Staviskega z Dubarryjem in njegovo »Volonté« zasledujemo že od pomladi 1932. Utrjeni so bili z veliko volilno kampanjo in Bonnaurovo zmago v pariškem okraju, nadaljevali so se pa kot vedno tesnejše zavezniki. Videli smo Dubarryja, kako je poleti in v septembru interveniral v prid bayonneskih bonov pri poedinih ministrskih in ne smemo pozabiti, da ni bil sam Stavisky tisti, ki je imel interes na teh akcijah. Tu je bil tudi župan-parlamentar Garat, a v prvi vrsti je bil tu v Parizu Guehin, ravnatelj večjih zavarovalnic, ki je

spravljal ponarejene baconneske čeke za milijonske zneske v promet.

Njegov glavni interes je bil deloma, da bi si s to akcijo olajšal uradno podporo, deloma pa seveda, da bi bila zagotovljena nekakšna novinarska zaščita, če bi se pojavil od katerekoli strani napad na njihove sleparske akcije. Ko je Stavisky govoril o svojih ustanovnih načrtih v novinarstvu, je dejal z značilno napovedjo: »Tu so nekakšni veliki asekuranci, ki se hočejo tega udeležiti — cela skupina zavarovalnic — potrebuje publiciteto...«

Ti veliki asekuranci — ta cela skupina zavarovalnic — to je bil samo Guehin, pajdaš in podrejeni Staviskega. Pridobiti dnevnik, na tem je bilo lažje sleparski topli, ki jo je vodil Stavisky. V dnevniku bi imeli zaščito, z dnevnikom b. lahko propagirali svoje načrte, dnevnik v njihovih rokah naj bi jim seveda kakor gledališče

nudil možnost nove korupcije.

Koliko milijonov je prebrisani kolonijalni izsiljevalec Dubarry iz tega od spomladi do jeseni iztisnil, najbrž ne bo nikoli znano. V svojem pripovedovanju se moramo zadovoljiti samo z dejstvom, da je 1. novembra 1932 slepar Stavisky, ki ga je predstavljali korumpirani poslanec Bonnaure, prevzel od starega lopova Dubarryja njegov idejni dnevnik »Volonté« in imenoval za generalnega tajnika lista odvjetnika Guibouda-Ribauda. Tu pa moramo pogledati, kako je prišel ta šakal med leve in tigre.

Kralj potuje v tovornem vagonu

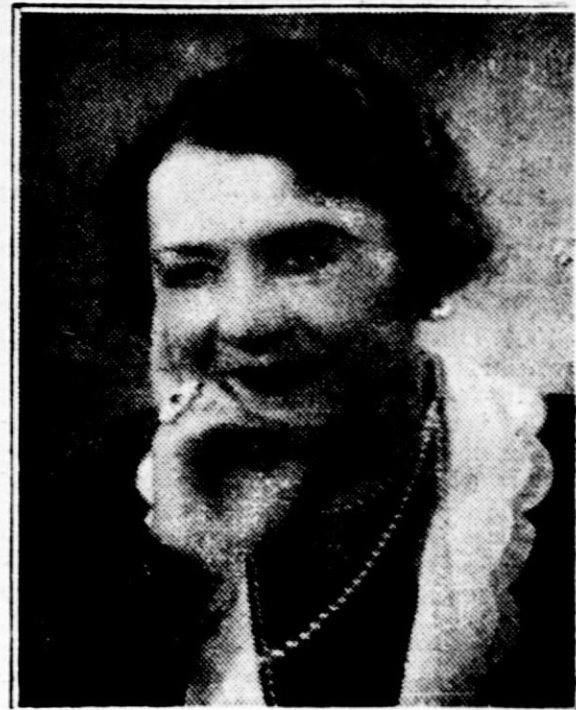
Seveda ne gre za pravega kralja, temveč za kralja vseh cigánov v Evropi. Pred dobrim mesecem se je odpeljal s številno družino na sestanek v Rumunijo. Na veliki petek se je vrnil na Poljsko, kamor je pristojen. Gre za M. haela Kwieka, ki je bil pred leti v Varšavi izvoljen za kralja cigánov vsega starega sveta. Mož je zelo čedno oblečen, nosi novo sivo, moderno narejeno obleko, lepo belo srjaco z ovratnikom in kravato ter moderne nizke čevlje. Predstavlja se kot Kwiek, kralj cigánov.

Iz Rumunije se je vračal v tovornem vagonu čes da je v njem prijetnejše voziti se, nego v osebnem. Spremljalo ga je osem cigánov. Sredi vagona so kuhali čaj. Kwiek je po poklicu kotlar; v Poznaniu ima tovarno kotlov in kuhinjske posode, kjer je zaposlenih 450 delavcev. Za svoje podložnike skrbi kraljevsko V. Zbyszku na Poli-

skem je dal zgraditi v gozdu dvonadstropno vilo, v kateri je uredil sanatorij za bojne cigane. S svojimi podložniki govori samo v ciganskem žargonu.

Hansi Niese umrla

Hansi Niese ni več med živimi. Srčna kap je iztrgala znamenito igralko iz življenja, umrla je takorekoč na gledaliških deskah, na katere je že stopila kot otrok z 11. leti. Ko je bila stara 15 let, je bila že angažirana v Znojmu, nato pa v Opatiji, v Gmundenu, v Cernovicah in Karlovih Varah a

leta 1900 je prišla v Kaimundtheatru na Dunaj. Sprva se ni mogla uveljaviti nad povprečnostjo, toda naravni talent je kmalu premagal vse težkoče in kmalu je bila med največjim umetnicami. Najprej je igrala naivno sentimentalne vloge, pozneje, zlasti potem, ko je prišla h gledališču, pa karakterno komične. Med znamenitimi vlogami je zlasti naslovna v Hauptmannovi »Rose Bernd«, Lona Hessel v Ibsenovi »Stebri družbe« ter naslovna vloga v Schönherrijevi »Zena-vrag«.

Zadnja leta je nastopala zlasti v raznih ljudskih igrah, ko je pa prišel zvočni film, je šla njena slava po vsem svetu. Kdor je videl to simpatično, dobrodušno graiko, kako izraža z mimiko in kretnjami vsako notranje doživetje, kako zna z obrazom in očmi povedati, kaj misli in čuti, ne bo njene igre nikoli pozabil.

Znamenito dunajsko igralko smo tudi v Ljubljani videli v raznih filmih, ugajala je pa najbolj v filmu »Sladka tajna«, ki smo ga videli lani v juniju v kinu Matica.

Sreča je opoteča

Trgovca James Kruck iz Saint Charles v ameriški državi Illinois je bil po pravici na glasu kot ljubljene sreče, kar je njegovo burno življenje opetovano dokazalo. Mož je preživel več strašnih katastrof na morju in vedno je odnesel zdravo kožo. Bil je med redkimi srečenci, ki so se rešili po strahoviti katastrofi »Titanica«. Preživel je dve teži železniški nesreči, ko sta trčila skupaj brzovokla in se mu ni nič zgodilo. Onesvečenega, toda živega, so potegnili iz valov, ko se je potopila »Lusitania«. Nekoč je padel iz četrtega nadstropja, pa je imel srečo, da so bile pod oknom zložene bale bombaževine.

Končno je pa sreča tudi Kručka zapustila. Te dni je odšel na izprehod v okolico domačega kraja. Hotel je čez potok, globok največ 30 cm. Sezul si je čevlje in nogavice ter stopil v vodo. Kar mu je postalo slabo in omahnil je v strugo. In mož, ki je ušel valovom razburkanega morja, je utonil na pragu svojega 69. rojstnega dne v potoku.

Iz Trbovelj

— Položaj v rudarskih revirjih. Kljub zagotovili, ki jih je prejela delavska delegacija v Beogradu, da dobe trboveljski rudniki v najkrajšem času naročila premoga za mesec aprila, do danes rudniki teh naročil še niso dobili od posameznih železniških direktorjev. Zato vlada med delavstvom, pa tudi med ostalimi sloji v revirjih razumljiva potrtost. Delavstvo v skrbi za bodočnost neprestano vprašuje delavske zaupnike in voditelje strokovnih organizacij, kdaj se bo zopet obratovalo. Delavski zaupniki in voditelji strokovnih organizacij so brzojavili v Beograd na merodajna mesta ter je upati, da bodo na ročila dospela še pred koncem tedna. Tu di tukajšnja krajevna organizacija JNS je poslala g. ministru dr. Kramerju, ministru socialne politike g. Puclju in prometnemu ministru g. Inž. Radičeviću daljša brzojavke, v katerih prosa, da se nemudoma stori vse, da bodo rudniki dobili na ročila premoga in da bo delavstvo zopet zaposleno, ker je beda velika. Kakor se doznava, se je naš rojak g. minister dr. Kramer, ki je bil že na poti v Ljubljano, zopet vrnil v Beograd, da s posredovanjem pospeši naročila premoga za trboveljske rudnike. Upati je torej, da se bo vsaj v začetku prihodnjega tedna vendarle pričelo zopet v prejšnjem obsegu obratovati, kar je tudi želeli, ker bi naše bedno delovno ljudstvo sicer obupalo. Jutri bo rudnik Trbovlje obratoval, dasiravno naročila še niso došla, dočim bosta rudnik Hrastnik in Zagorje praznovala. V ilustracijo težke situacije v revirjih naj služi dejstvo, da je večina delavstva napravila od 29. marca do danes, t. j. tekom 7 dni komaj polovico delavnika.

— Nogometne tekme v nedeljo. SK Trbovlje je povabil za nedeljo v goste SK Olimpija iz Celja. Tekma bo ob 10. uri delovne na igrišču SK Trbovlje s predmetno rezerv SK Olimpija je eden najboljših celjskih klubov, zato je zanimanje za tekmo že sedaj veliko.

Sveže, najfinejše norveško

RIBJE OLJE

iz lekarne DR. G. PICCOLIJA V LJUBLJANI — se priporoča bledim in slabotnim osebam

ZELO POCENI

se oblečete pri PRESKERJU, LJUBLJANA, Sv. Petra cesta št. 14. 6/1

OGLAŠUJTE

V malih oglasih v Slovenskem Narodu velja vsaka beseda 50 para, davek Din 2. Najmanjši znesek za mali oglas Din 5., davek Din 2. Mali oglasi se plačujejo takoj; po štiri lahko v znakih. Za nove malih oglasov treba priložiti znakom.

GOSPODIČNO

osiroma učit. abiturjentko — sprejemam k 8 letnemu fantku sa popoldanske ure. Večta mora biti v perfektnem znanju nemškega jezika. — Ponudbe z navedbo plače je poslati na upravo »Slov. Narod« pod št. tro »Zmožna 1470«.

POZOR!

Zaradi velike zaloge smo ponovno znižali cene pohištva: Šperane orehove spalnice, črta njeve spalnice, šperane spalnice

Din 2300.- omare » 400.- postelje » 200.- kuhinjske oprave » 800.- kredence » 425.-

Vse drugo pohištvo se dobi najceneje pri nas na obroke in hranilne knjižice.

Se priporoča MIZARSTVO »SAVA«, Ljubljana, Kolodvorska št. 18, Miklošičeva št. 6. Telefon 2780

KAVARNA STRITAR

vsak večer koncert — »prvo-vratne pjevačice« 17/1

POSREDUJEM

bančne vloge. — Jos. Augustin, agentura bančnih poslov, Ljubljana, Aleksandrova cesta št. 4. 1474

DVOBOJNO STANOVANJE

(osir. tribojno) oddam s 1. majem. — Rožna dolina, Cesta X, št. 25 (pod Rožnikom).

Pred nakupom si ogledajte veliko razstavo otroških in igračnih vozčkov, stolic, holenderjev, malih dvokoles, triciklov, šivalnih strojev, motorjev in dvokoles v prostorih domače tovarne

»TRIBUNA« F. BATJEL, LJUBLJANA, KARLOVSKA CESTA ST. 4. — Najnižje cene! Ceniki franko!